

Kako je šolska deca, dolžna v šolo hoditi, šolo v resnici pohajala?

A) absolutno.

Leto	Nizje Avstrijska	Višje Avstrij.	Solnograška	Štajerska	Koroška	Kranjska	Primorska	Tirolska s Predarlško	Češka	Moravska	Šlezija	Galicija	Bukovina	Dalmacija	Sploh
1828	153923	85945		64347	26019	9335	103430	448343		219863		58308		2415	1201928
1830	158114	88719		69119	26445	9829	105393	436811		262396		54385		2511	1243712
1835	156839	88858		75760	28315	10350	109629	485227		277605		64524		3252	1300359
1840	154949	87223		73088	27606	10851	104832	497031		276453		71495		3818	1313286
1845	164502	89398		85582	21504	9044	19888	103638	521356	228131	59122	94735		5738	1405778
1850	169457	76546	13384	86901	20429	11271	21863	110616	530920	241513	55692	76659	5115	5510	1425871
1855	177809	78149	14063	92571	24589	19012	28836	114342	558754	237034	53203	90991	5329	6767	1501749
1859	187584	77241	15563	99505	26997	29001	28561	110578	611023	248208	55791	128251	7471	8082	1633859
1865	184580	74497	13294	96486	26828	26812	31119	119075	624933	251890	57684	154635	8658	7975	1669096
1870	209064	83474	17274	100146	30450	37144	37191	115123	683853	260778	70186	155768	9815	10334	1820710
1875	257830	98611	19265	124817	37465	38454	44341	118813	787419	299091	77741	204429	13345	13052	2134633
1880	281387	102660	20115	134954	38255	41374	46803	129330	845585	337721	83683	292515	16468	15167	2377624
1885	340740	110401	21846	156775	47051	48329	64755	127814	939653	363883	88427	426046	27246	18135	2781111

B) relativno:

Leto	Nizje Avstrijska	Višje Avstrij.	Solnograška	Štajerska	Koroška	Kranjska	Primorska	Tirolska s Predarlško	Češka	Moravska	Šlezija	Galicija	Bukovina	Dalmacija	Sploh
1828	96.62%	92.72%		71.94	32.28		13.24	96.56	91.16	92.40			12.00	62.90	64.91
1830	97.35%	93.64%		73.25	31.56		13.42	96.63	91.70	92.61			11.34	21.61	65.42
1835	98.08%	95.18%		76.54	32.24		12.99	99.12	93.26	94.61			13.03	18.88	66.47
1840	98.09%	96.26%		75.34	33.62		17.58	100.24	93.92	94.86			13.63	27.17	66.73
1845	96.78%	97.86%		76.43	65.90	16.52	30.57	103.58	94.89	99.07	89.16		17.42	30.82	68.99
1850	101.05%	96.40%	100.31	77.99	66.48	19.04	31.54	103.65	93.36	97.92	85.81	13.56	14.96	26.43	66.68
1855	96.48%	97.86%	99.54	81.68	72.75	33.54	45.30	103.25	95.23	97.86	91.92	15.39	14.69	22.15	68.21
1859	99.26%	99.16%	100.28	87.40	80.58	55.13	45.96	104.04	96.74	99.32	95.28	21.54	9.64	25.00	71.16
1865	98.26%	97.52%	100.88	89.42	88.22	51.86	47.63	115.70	97.11	100.24	96.91	28.20	13.67	26.89	74.71
1870	76.15%	82.29%	85.44	59.71	59.86	48.81	38.62	88.67	77.88	78.48	77.97	15.40	9.87	12.70	53.39
1875	92.69%	96.34%	94.23	74.20	73.54	65.79	51.65	91.77	88.33	89.45	86.64	26.34	17.66	21.18	68.35
1880	95.98%	98.57%	99.68	88.33	88.99	77.68	56.96	94.86	99.84	97.91	95.31	53.14	36.10	24.33	86.64
1885	98.49%	93.56%	98.88	91.97	95.35	83.32	72.33	94.01	97.88	97.16	96.53	57.19	36.48	29.06	85.52

Zadnja tabela nam kaže, da sta v prejšnjih letih večinoma po dve tretjini šolodolžne dece šolo tudi obiskovali; v zadnjem desetletju so se razmere že tako zdatno izboljšale, da obiskuje že nad pet šestink šolo. Posebno dobro urejene so šolske razmere v planinskih in sudetskih

kronovinah že od nekdaj. Slabe so bile svoje dni poleg Kranjske, Primorske, posebnost v Galiciji, Bukovini in Dalmaciji; najmočnejše so napredovale z ozirom na prvotno nizek nivo ravno v Kranjski in Primorski; sploh so pa napredovale povsod.

E. Lah.

Naši dopisi.

Iz kranjskega okraja. (Konferencija.) Dne 26. malega srpana t. l. se je zbralo učitelstvo kranjskega okraja k letošnji svoji uradni konferenciji v

mesni hiši v Kranji. Točno ob 9. uri otvori predsednik konferencije, okrajni šolski nadzornik A. Žumer zborovanje, prijazno pozdravi navzočne učitelje

in učiteljice ter imenuje svojim namestnikom g. nad učitelja A. Kmetya, a zapisničarjema sta bila izbrana gđc. Rooss in g. J. Petkovšek.

V tem počastil je zborovanje preč. g. A. Mežnarec, dekan v Kranji, G. nadzornik ga v lepih besedah pozdravi ter učiteljstvu predstavi, zraven pa še štiri gg. katehete, kateri so s tem pokazali, da se zanimajo za učiteljstvo in da hočejo z njim složno delovati.

Na to prebere g. predsednik imena navzočih učiteljev in učiteljic, onih, koji so na dopustu in koji so opravičili svojo odsotnost; omenja premembe, koje so se tokom leta vršile pri šolskih oblastvih, pri šolah in med učiteljskim oshjem. Posebno se spominja preblagorodnega gosp. barona Winklerja, deželnega predsednika in predsednika dež. šolskega sveta na Kranjskem, kateri je letos šel v pokoj, na njegovo mesto pa imenovan preblagorodni g. baron V. Hein.

Gospod predsednik opomni na lep napredek, kojega je šola v tem letu storila v našem okraji. Ustanovila, oziroma dovolila se je jednorazrednica v Kovorji. V Šmartnem se je razširila šola v dvorazrednico. V Škofji Loki se je ustanovil posebni oddelek za oddaljene. Zidajo, oziroma popravljajo se pa letos šole: pri Sv. Ani, v Preddivoru, Št. Lenartu, Predosljih in Retečah.

Ko nam še g. predsednik več ukazov višjih oblastev prečita in raztolmači, (koje je uže tudi „Učit. T.“ razglasil), preide k svojemu poročilu.

Učiteljstvo si v obče prizadeva pouk in vzgojo povišati, s čimur je tudi doseglo, da se sme reči, da je učiteljstvo kranjskega okraja v pravem tiru in stanje dobro. Glede poslopij in učil je še tu pa tam mnogo nedostatkov, a zboljšuje se vendar polagoma. Najslabše je gledé šolskih klopij. Pri nekaterih šolah manjka še veliko učil. Naj se gleda pri proračunih na to, da se potrebna učila napravijo. Prav potrebna za učila je šolska omara. Šolske table naj bi se vsako leto na novo počrtnile. V nekaterih šolah je prav lep red v omari, to ugodno vpliva na opazovalca. Hvalevredno je tudi, da se učitelji na večrazrednicah lepo razumejo med sabo in z g. kateheti. To dobro vpliva na vzgojo šolske mladine. Glede šolskih dnij, katere ima pravico krajni šolski svet proste dati, je omeniti, da se ne sme tak dan prosto dati, da bi se počitnice podaljšale s tem. Spoved pri ponavljancih se ne sme na četrtek napravljati, ker je za te družih prostih dnij dosti. Dnevi kot n. pr. 19. listopada i. t. d. kot god presv. cesarice naj se slavi s sveto mašo, pri kateri naj je učiteljstvo navzočno. V nekaterih šolskih sobah se premalo kuri. Naj se ta nedostatek odpravi. Uradni spisi so povsod v lepem redu. Zapisnik lokalnih konferencij naj se vselej zaznamenuje z datumom in številom. Na jedni dvorazrednici je bilo 8 konferencij. To dobro vpliva na jednotno postopanje pri pouku. Spisek onih otrok, ki so bili posvarjeni ali kaznovani, naj se natančno izpolnjuje, sosebno zdaj, ko bodo nove iskovine prišle. Gledé izpustnic bode visoki c. kr.

deželni šolski svet v kratkem izdal ukaz. Kronika se še vedno različno piše. Osobnosti ne spadajo v kroniko. Matrika se na nekaterih šolah premalo natančno sestavlja. Tednik je većinoma v prav lepem redu. Na jednorazrednicah naj se tednik tako uredi, da bo imela vsaka skupina svojo stran. Katalogi so dobro spisani. Razrednice so tudi v redu. V inventar naj se vse vpiše, vsako leto posebej, kar dobi šola na novo. Če gre otrok kam drugam v drugo šolsko občino, naj se vse zapiše, kdaj je vstopil v šolo in kdaj je šel proč. Vložni zapisnik naj se ima v redu. Vložni zapisnik naj ima toliko števil, kolikor je aktov v fasciklu. Knjižnicam pripisujejo oblastva veliko važnost. V nekaterih krajih imajo knjižnice lepo vezane knjige, v mnozih pa še tega ni. Zato naj se gleda, kolikor mogoče na to, da imajo knjižnice vse knjige vezane in zaznamovane z imenom onega učitelja, koji je knjigo prej prebral.

Vzgoja mladine je prav hvalevredna. Otroci se lepo vedó, so zaupljivi, pobožni, uljudni, redni in snažni. Z mladino naj se le prijazno postopa in ne preostro. Na uljudnost otrok vplivaj učitelj tudi zunaj šole. Učitelja naj ljudstvo pozdravlja vedno zunaj šole, toliko spoštovanja si mora učitelj s svojim postopanjem pridobiti. Deklice naj so v šoli razkrite. To gotovo vpliva na snago deklc. Zganjejitje pojenjuje močno. Ptičarjev in tobakarjev je bilo le še nekaj slučajev. Vse hvalevredno pa je, da se otroci vadijo varčni biti. Dokaz za to je, da ima na 9 šolah že 230 otrok čez tisoč gld. v poštni hranilnici. Iz vedenja učiteljstva se razvidi, da vé skoraj brez izjeme ceniti svoj stan in da gleda na svoj ugled. Od učiteljstva se mora zahtevati taktno postopanje tudi zunaj šole v socialnem kakor verskem oziru. Kar se tiče pouka v obče, bil je ta sicer uspešen, normalni pa uspehi vendar niso, ker so razsajale letos otroške bolezni. 19 šol je bilo radi boleznij zaprtih, nekatere celo po več mesecev. V šoli naj se gleda na vse otroke. Otrok naj več govori, kot učitelj, posebno v gorskih krajih, kjer so bolj bojazljivi. Brez učnih knjig ne sme biti noben otrok, tu pa tam še manjka učnih knjig. (Konec prih.)

Iz novomeskega okraja. Ker je vaš cenjeni list prinesel v zadnji številki dnevni red naše učiteljske konferencije, torej danes nekoliko o isti. — Letos smo zborovali prvičrat v Žužemberku, da smo si tudi ta kraj ogledali, kakšen je. Zbranih nas je bilo 34 učiteljskih močij iz okraja in g. Saje iz Št. Jerneja.

Zborovanje je otvoril c. kr. okr. šolski nadzornik g. Andrej Senekovič, ravnatelj višje gimnazije v Ljubljani, ter si volil svojim namestnikom gosp. J. Franketa iz Št. Petra. Po nasvetu g. Zavrla sta bila izvoljena z vsklikom za zapisničarja gđc. Sedlak in g. Matko.

Za tem je g. nadzornik došle srčno pozdravil, ter posebno onim, kateri so prvo leto v tem okraji ali pa prvo leto službujejo, želel obilni uspeh. G. predsednik omeni, da hoče svoje poročilo kolikor možno

skrčiti, ker se zelo strinja z onim lanskega leta in ker je že itak vsakega posameznega pri inspiciranju opozoril na nedostatke ter tudi pohvalil, kar je bilo hvalevrednega; pa tudi zato, ker imamo na dnevnem redu štiri važne točke, za katere bomo gotovo mnogo časa porabili. Na to omenja o premembah pri šolah in učiteljstvu ter o nekaterih važnejših ukazih.

Številke statističnih izkazov so s sumaričnimi podatki v primeri druga proti drugi take kot v lani, le število otrok se je nekoliko zvečalo. Tudi uradne knjige so slične lanskim, le na jedni šoli je ta sprememba, da še zapisnika ni bilo. Če otrok umrje, ga je treba takoj izbrisati, ne pa še dalje klasificirati.

Glede uspehov smo malone na isti stopinji kot v lani. Branje je najboljšje; v slovnici se ne pride daleč; spise naj se boljše goji. Pri spisji je treba na stavljena vprašanja pismeno odgovarjati; se iz knjige kratko povest ali kak odstavek navaditi, ter potem napisati in tudi prosto pisati. Za realije smo učne načrte lansko leto sestavili. Te je c. kr. deželni šolski svet potrdil. C. kr. okrajni šolski svet jih bode šolam razposlal, da se po njih držimo, ali jih pa o priliki drugih skupščin popravimo. S tem zaključil g. nadzornik svoje poročilo.

Gdč. L. Sajovic nam prečita dobro sestavljeno poročilo o ženskih ročnih delih, kolike važnosti so ista in kako naj se poučujejo.

Po končanem poročilu pravi g. Kmet, da bi bilo pri tem tudi dobro omeniti, na kak način bi bilo preskrbeti stvarino za pouk v ročnih delih, ker so otroci večidel brez vse priprave. G. nadzornik mu pojasni, da naj krajni šolski sveti stavijo potrebne svote v proračun za ročna dela, v čemur smo že lansko leto govorili. Ker se nihče drugi ne oglasi, vzame se to poročilo pohvalno na znanje.

Za tem nam poroča g. F. Kalinger o gojitvi umetnega petja med učitelji. Petje, ki je že itak velike važnosti, goji naj se med učiteljstvom za razvedrilo duha, za vzgled drugim, tudi zato da se javno pokaže; torej naj se učitelj ne straši truda in stroškov in naj redno obiskuje pevske vaje, katere naj se večkrat prirejajo, saj: „Dolžan ni samo kar velepa mu stan...“ (Lepe besede, katere so slične onim našega sl. pesnika, ki pravi: „Ne plaši se znoja, ne straši se boja“ in „Odpri srce, odpri roke“ a bojim se, da še celo isti, ki nas silijo k temu, te pesnikove besede le preradi pozabijo, kar pa je lahko umevno, ker nam naša malenkostna plača tega vselej ne pripusti.) G. nadzornik pripomni sklepno, da naj se tudi v šoli goji umetno petje, kjer je to mogoče. Potem se vzame tudi to poročilo pohvalno na znanje. (Konec prih.)

Iz Škocijana pri Turjaku. (Blagoslovljenje šolske zastave. Sv. Aheca dan. Šola.) Malo je šol na Kranjskem, katere ne bi imele lastne šolske zastave. Saj je pa tudi tako ganljivo, videti nežno mladino zbirati se o svečanih prilikah krog svoje zastave. Slednje napotilo je šolsko voditeljstvo, da je

jelo nabirati darove in blagi šolski prijatelji so se odzvali tej prošnji prav velikodušno. Zastava je gotova in dne 23. mal. srpana jo je domači g. župnik slovesno blagoslovil. Pred cerkvijo je stal slavalok z napisom ter z venci in narodnimi zastavami ovenčan. Nad cerkvenimi vrati je visela cesarska zastava, raz zvonik pa je ponosno vibrala velika narodna trobojnica ter ljudstvu oznanjevala slavnostni dan. Med prijaznim potrkavanjem zvonov in gromovitim strelom topičev so se podali šolarji v sprevedu v cerkev, deklice v belih oblačilih z venci na glavah, dečki s šopki na prsih; pred njimi pa je korakal zastavonosec. V res krasnem cerkvenem govoru je č. g. župnik Kosec govoril o pričetku zastav v katoliški cerkvi, o njihovem pomenu ter slednjič nekoliko o življenji Marijinem in sv. Alojzija, kojih podobi sta na zastavi. Po sv. maši pa je dotične molitve poječ slovesno blagoslovil zastavo. Na to so zapeli otroci pred oltarjem pesem o „Mariji“ in „sv. Alojziji“, na kar se je vse ljudstvo po cerkvi solzilo. Ljudstva je bilo tako ogromno število, da ga toliko v Škocijanu še nisem videl. Otroke smo pogostili s kruhom in vinom ter jim bode izvesno ta dan ostal v trajnem spominu. Bodi tem potem še jedenkrat izrečena zahvala vsem onim, ki so izvolili kaj darovati ali za zastavo ali pa za pogoščenje šolarjev.

Zastava je krasno delo trdke Deiller na Dunaji. Izdelena je iz belega svilnega damasta s zlatimi franžami, kvastami ter s imenovanima podobama. Pri tej priliki bodi ob jednem omenjeno, da smo se tudi spominjali sicer skromno, toda vendar primerno znage pri Sisku in hrabrega Andreja Turjaškega. V šoli se je otrokom opisala toli pomenljiva bitka pri Sisku ter se jim podal životo- in življenjepis Andreja Turjaškega. Na dan sv. Aheca pak so se zbrali šolarji na „Gori“ (tako imenuje ljudstvo hrib sv. Aheca) ter bili s svojim g. učiteljem pri sv. maši, kojo je služil č. g. župnik Kosec. Mogočen strel je naznanjal daleč na okrog zmagovalni tristoletni dan.

Našo šolo je pobajalo v preteklem šolskem letu 150 otrok. Šolsko poslopje se je leta 1892 večinoma prenovilo in popravilo. V spomin gospe Josipine Hočvarjeve v Krškem, ki je pokrila stroške prezidovanja, vzdala se je na šolskem pročelji nramornata plošča z napisom:

Haec doctrinae sedes auxiliis
Jam mortui scholarum
Maecenatis honorati domini
Martini Hotschewar
Podlogensis anno MDCCCXCII
Renovata est.

Tu sem vsolani otroci iz Rašice in Podloga pobajajo šolo v Vel. Laščaku. Našo šolo pa obiskujejo nikamor vsolani otroci iz Turjaka in Podturjaka. V zadnjem času pa je jelo nekaj vreti. Jedni hočejo jednorazrednico v Turjaku, drugi zopet, da se jednorazrednica v Škocijanu razširi v dvorazrednico, kojo naj potem pobajajo tudi vsolani otroci iz Rašice in Podloga, otroci iz Turjaka in Podturjaka pa naj se tu sem vsolajo. Kdo znanja, nas pouči bodočnost. I. Cerar.